

ОСОБЛИВОСТІ БУДОВИ ПРАВОВОЇ ДЕРЖАВИ В УКРАЇНІ

Актуальність дослідження. Проблема побудови правової держави є дуже актуальною в наш час. Процеси становлення в Україні правової держави, так само як і політичне життя українського суспільства, є достатньо динамічним багатоаспектним, водночас й суперечливим, за своєю сутністю.

Тому, формування правової держави в Україні є вкрай складним, багатоплановим процесом, що передбачає не тільки формування структур влади, які здатні забезпечити дотримання законності та прав громадян, але й наявність широкого спектра політичних партій і рухів, соціальних груп і прошарків зі своїми специфічними інтересами, особливою правовою, політичною, соціальною, економічною поведінкою.

Науковці які досліджували проблему побудови правової держави: Р. фон Моль, Т. Велькер, О. Бер, В. Якушик, О. Соломін, Д. Гета, М. Бохонко, В. Тимошенко, А. Романова, М. Кравчук, Ю. Клишук, О. Ковальчук, І. Ільїн, С. Котляревський, Г. Бернацький, Ю. Семшученко, Р. Гринюк, В. Петришин, М. Козюбра, М. Цвіка, О. Скрипнюк, С. Шевчук, В. Тертишник, Б. Таманага, В. Новіков, О. Глинянська, О. Головащенко, О. Данильян, О. Дзьобань, О. Лебедева, С. Максимов, С. Мануйлов, О. Соломін, О. Терз та інші.

Мета дослідження: філософсько-правовий аналіз побудови правової держави в Україні.

Завдання дослідження: з'ясувати процеси побудови і становлення правової держави в Україні, дослідити чинники та проблеми які заважають їй бути такою.

Об'єкт дослідження: правова сфера сучасного українського суспільства.

Предмет дослідження: особливості і характерні риси формування та розвитку правової держави.

Таке поняття як «правова держава» цікавили багатьох науковців так зокрема М. В. Кравчук, він вважав що «Правова держава - це новий етап у становленні й розвитку державності. Це означає що правову державу не можливо проголосити, вона повинна утворитися як результат реформ економічних, політичних, державних і правових інститутів, реальної зміни характеру взаємовідносин між громадянським суспільством, державою і особистістю» [1, с. 204].

В першу чергу, засадничі принципи правової держави закріплені на конституційному рівні, тобто їх юридична сила є найвищою, тому є підстави для того, щоб говорити що така держава є правовою, так як вона забезпечує реалізацію лише частини гарантованих прав [3, с. 230]. Однак головною проблемою, яка не дає можливості говорити про Україну як про правову державу, це що вона не виконує одну з найважливіших функцій як правотворчий і правозахисний інститут, функцію соціальних гарантій та захисту своїх громадян, адже у правовій державі ця функція є обов'язковою в діяльності органів і посадових осіб державної влади [5, с. 2].

Зважаючи на війну на сході та Євромайдан, Україна не так стрімково звивалася у напрямку правової держави. Одним з проблемних питань в країні, є проблема становлення правової держави, адже в Україні закладено лише підвалини правової держави і створені його основні структурні елементи, так далі розвиток правової держави пов'язаний із посиленням легітимності влади, забезпеченням свободи в суспільстві, ефективним функціонуванням принципу відокремлення влади, є дотримання окремими гілками принципу верховенства права, відповідність законів публічній етиці, усунення численних порушень прав та свобод людини і громадянина, зміцнення стабільності законодавства, декриміналізація суспільства [3, с. 12].

Основою, передумовою правової держави є формування громадянського суспільства, в якому було б забезпечено вільний і всебічний розвиток кожної людини - суспільство, в якому гарантують демократичні державні інститути, що забезпечують свободу слова та інформації силою громадської думки та суспільної моралі вільні вибори, наявність легальних опозицій та багатопартійності і тим самим унеможлиблює узурпацію влади [3, с. 14].

В. Тимошенко, зазначає що здатність досягти ідеалів правової держави перш за все, залежить від правосвідомості населення. Правосвідомість - це особлива форма свідомості, необхідна та неодмінна складова світогляду людини [1, с. 12]. Зазвичай під правовою свідомістю розуміють сукупність правових ідей, поглядів, оцінок, концепцій, теорій, доктрин, які виражають суб'єктивне ставлення індивідів, груп чи суспільства до правової системи залежно від визначення або заперечення цінності права, тобто його справедливості, сила та ефективності [2, с. 300].

Теорія і практика правової держави спрямовані на встановлення принципу суверенітету людей, підпорядкування держави суспільству, захисту прав і свобод людини і громадянина [6, с. 12]. Спираючись на багатовіковий досвід людства, сформувалися такі уявлення які були схвалені світовим співтовариством і є основою низки важливих міжнародних документів, зокрема міжнародно-правових актів, які є обов'язковими до виконання. Насамперед це ухвалені ООН «Загальна декларація прав людини», «Пакт про громадянські і політичні права», «Пакт про економічні, соціальні і культурні права», а також низка конвенцій. Важливу роль відіграє європейська «Конвенція про захист прав людини і основоположних свобод», відкрита для підписання в 1950 р. і низка протоколів до неї. Революційним за своїм значенням став протокол № 6 (1983 р.), за яким усі члени Ради Європи беруть на себе зобов'язання скасувати смертну кару в мирний час. У 1998 р. Україна підписала, а в 2000 р. ратифікувала його, ухваливши відповідний закон [3, с. 13].

Висновки. Варто зазначити що наша країна є суверенно незалежною державою яка є на шляху побудови незалежної демократичної правової держави. В подальшому однією з найголовніших функцій як правотворчих та правозахисних інститутів, стане функція соціальних гарантій та захисту своїх громадян.

Концепція побудови правової держави, повинна бути розроблена з урахуванням історичних, національних, культурних особливостей. І пам'ятати що досягнення ідеалів правової держави залежить від правосвідомості населення, тобто від кожного з нас.

Правосвідомість є особливою формою свідомості, необхідною й істотною складовою світогляду людини. Зазвичай під правосвідомістю розуміють сукупність правових уявлень, поглядів, оцінок, концепцій, теорій, доктрин, що виражають суб'єктивне ставлення окремо взятих осіб, груп або суспільства, загалом, до правової системи залежно від визнання або заперечення цінності права, тобто його справедливості, сили й ефективності.

Список використаних джерел

1. Бохонко М. Проблеми побудови правової держави в Україні. *Студентська науково-технічна конференція : збірник тез доповідей*, Львів, листопад 2011 року / Національний університет «Львівська політехніка». Львів : Видавництво Львівської політехніки, 2011. С. 204-206.
2. Гринюк Р. Ф. Ідея правової держави: теоретико-правова модель і практична реалізація. Київ : Ін Юре, 2004. 388 с.
3. Мануйлов Є. М. Філософсько- правові концепції виникнення та розвитку правової держав. *Вісник Національного університету «Юридична академія України імені Ярослава Мудрого»*. 2016. № 4. С. 71-80.
4. Новіков В. М. Побудова соціальної держави як найважливіша складова історичного розвитку. 2005. С. 28.36. URL: <https://dspace.nbuv.gov.ua/handle/123456789/9325>.
5. Скрипнюк О. В. Правова держава в Україні: теоретична модель та практика реалізації на сучасному етапі. *Право України: Юридичний журнал*. 2010. № 7. С. 5-6.
6. Тертишник В. Правова держава: гострі кути на шляху від концептуальної моделі до реальності. *Вісник національної академії наук України*. 2007. №3. С. 25-29.
7. Тимошенко В. Проблеми побудови правової держави. *Віче*. 2010. №18. С. 12-13.
8. Шульженко Ф. П. Соціально-правова держава в Україні: проблеми становлення та модернізації: монографія. Держ. вищ. навч. заклад «Київський нац. економ. університет ім. Вадима Гетьмана». Київ : КНЕУ, 2007. 544 с.